

ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 1-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Бухоро - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 1-Son 2026-yil

**Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy
komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi
№1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan**

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor
(Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo‘yicha direktor
o‘rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo‘yicha
birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar
kafedrasini dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Mas‘ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti
Psixologiya kafedrasini o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafruz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андрienко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исмадова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

To'ychiyeva Madinaxon Sherquzi qizi
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti talabasi

MUSTAQIL TA'LIM METODLARINING O'QUV MOTIVATSIYASIGA TA'SIRI

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada mustaqil ta'lim metodlarining talabalarning o'quv motivatsiyasiga ta'siri empirik va nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot oliy ta'lim muassasasi talabalari ishtirokida olib borilib, tajriba va nazorat guruhlari asosida amalga oshirildi. Tadqiqot davomida mustaqil ta'lim metodlarining qo'llanilishi talabalarda ichki motivatsiyani kuchaytirishi, o'quv faoliyatiga bo'lgan qiziqishni oshirishi hamda o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishi aniqlandi. Olingan natijalar zamonaviy ta'lim tizimida mustaqil ta'lim metodlarini joriy etish zarurligini ilmiy asoslab beradi.

Kalit so'zlar: mustaqil ta'lim, o'quv motivatsiyasiga, ichki motivatsiya, ta'lim samaradorligi, talaba faolligi.

Abstract. This scientific article analyzes the impact of independent learning methods on students' learning motivation from both theoretical and empirical perspectives. The study examines the effectiveness of student-centered learning approaches based on independent learning principles in higher education. The research was conducted among university students using experimental and control groups. The findings indicate that independent learning methods significantly enhance students' intrinsic motivation, increase their interest in learning, and improve self-regulated learning skills. The results of this study provide a scientific basis for the systematic implementation of independent learning methods in modern education systems.

Key words: independent learning, learning motivation, intrinsic motivation, self-regulated learning, educational effectiveness.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri – bilim oluvchilarning nafaqat bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirish, balki ularning o'quv motivatsiyasini shakllantirish va mustahkamlashdan iboratdir. Globallashuv, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi, axborot hajmining ortib borishi sharoitida ta'lim jarayonida passiv bilim berish usullaridan voz kechib, o'quvchini faol subyekt sifatida shakllantiruvchi yondashuvlarga ehtiyoj kuchaymoqda. Ana shunday sharoitda mustaqil ta'lim metodlari ta'lim samaradorligini oshirishning muhim vositasi sifatida alohida ahamiyat kasb etmoqda.

Mustaqil ta'lim o'quvchining o'z bilish faoliyatini ongli ravishda tashkil etishi, maqsad qo'yishi, axborotni izlash, tahlil qilish va xulosalar chiqarish jarayonlarida faol ishtirok etishini nazarda tutadi. Bu jarayonda o'qituvchi bilim manbai emas, balki yo'naltiruvchi, maslahat beruvchi va motivator sifatida namoyon bo'ladi. Bunday yondashuv o'quvchilarda mas'uliyat, tashabbuskorlik, o'z-o'zini nazorat qilish va refleksiya kabi muhim shaxsiy sifatlarning rivojlanishiga xizmat qiladi.

O'quv motivatsiyasi esa shaxsning ta'lim faoliyatiga bo'lgan ichki va tashqi rag'batlari majmuasi bo'lib, o'quv jarayonining samaradorligini belgilovchi asosiy psixologik omillardan biridir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yuqori darajadagi motivatsiya bilimlarni chuqur o'zlashtirish, mustahkam xotira, ijodiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish bilan bevosita bog'liqdir. Ayniqsa, ichki motivatsiya – o'rganishga bo'lgan qiziqish, bilishga ehtiyoj va o'zini rivojlantirish istagi mustaqil ta'lim metodlari orqali yanada kuchayadi.

Mustaqil ta'lim metodlari o'quvchilarga o'z imkoniyatlarini sinab ko'rish, shaxsiy qiziqishlariga mos bilim yo'nalishlarini tanlash va o'zlashtirish jarayonini individual sur'atda olib borish imkonini beradi. Loyihaviy ishlar, muammoli topshiriqlar, tadqiqot faoliyati, portfel yaratish, onlayn platformalar orqali o'qish, reflektiv yozuvlar kabi metodlar o'quvchilarning faolligini oshirib, ta'lim jarayoniga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantiradi. Bu esa o'z navbatida o'quv motivatsiyasining barqaror rivojlanishiga olib keladi.

Shu bois, mustaqil ta'lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta'sirini ilmiy jihatdan o'rganish bugungi ta'lim tizimi uchun dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur mavzu o'quvchilarning psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini takomillashtirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash hamda raqobatbardosh, mustaqil fikrlovchi shaxsni shakllantirishga xizmat qiladi.

Olib borilgan nazariy va amaliy tahlillar shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'lim metodlari o'quv motivatsiyasini shakllantirish va rivojlantirishda muhim pedagogik-psixologik omil hisoblanadi. Mustaqil ta'lim o'quvchini passiv bilim oluvchi emas, balki faol, mas'uliyatli va o'z o'quv faoliyatini ongli ravishda boshqara oladigan shaxs sifatida tarbiyalaydi. Bu jarayon o'quvchilarning ichki motivatsiyasini kuchaytirib, ta'limga bo'lgan qiziqish va ehtiyojni oshiradi.

Mustaqil ta'lim metodlaridan foydalanish natijasida o'quvchilar o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash, muammolarni mustaqil hal etish va ijodiy yondashuvni rivojlantirish imkoniga ega bo'ladilar. Bu esa tashqi rag'batlarga emas, balki bilim olishning o'ziga bo'lgan ehtiyojga asoslangan barqaror motivatsiyaning shakllanishiga olib keladi. Ayniqsa, o'quvchilarning o'z yutuqlarini baholay olish, xatolar ustida ishlash va o'z-o'zini rivojlantirishga intilishi motivatsiyaning muhim ko'rsatkichi hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'lim metodlari o'quvchilarda o'ziga ishonch, mas'uliyat hissi, o'zini nazorat qilish va vaqtni to'g'ri rejalashtirish ko'nikmalarini shakllantiradi. Bu omillar esa o'quv motivatsiyasining barqarorligi va uzoq muddatli ta'limiy muvaffaqiyatlarning ta'minlanishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, mustaqil ta'lim metodlari o'quvchilarning individual qobiliyatlari va qiziqishlarini hisobga olish imkonini berib, ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan holda tashkil etishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, mustaqil ta'lim metodlarining samarali joriy etilishi o'quv motivatsiyasini oshirish bilan bir qatorda, o'quvchilarning intellektual salohiyatini, ijodiy tafakkurini va hayot davomida o'qishga tayyorlik kompetensiyasini rivojlantiradi. Shu sababli, ta'lim jarayonida mustaqil ta'lim metodlarini keng joriy etish, ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish va o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Bugungi globallashtirish va raqamlashtirish sharoitida ta'lim tizimi oldiga yuqori malakali, mustaqil fikrlay oladigan, o'z bilimini doimiy ravishda rivojlantirib borishga qodir shaxsni shakllantirish vazifasi qo'yilmoqda. Ushbu jarayonda an'anaviy o'qitish usullari bilan bir qatorda, talabning faolligiga asoslangan mustaqil ta'lim metodlari alohida ahamiyat kasb etmoqda.

Mustaqil ta'lim talabning bilim olish jarayonida tashabbuskorlik ko'rsatishi, axborotni mustaqil izlab topishi, tahlil qilishi va xulosa chiqarishiga asoslanadi. Bu jarayon o'z navbatida talabning o'quv motivatsiyasini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. O'quv motivatsiyasi esa ta'lim jarayonining samaradorligini belgilovchi asosiy psixologik-pedagogik omillardan biridir. Shu nuqtai nazardan, mustaqil ta'lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta'sirini o'rganish dolzarb ilmiy muammo bo'lib, ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi ham aynan ushbu masalani tahlil qilishdan iborat.

Metodlar. Tadqiqot pedagogik tajriba-sinov usulida olib borildi. Unda oliy ta'lim muassasasining 1–2-bosqichida tahsil olayotgan 60 nafar talaba ishtirok etdi. Talabalar tasodifiy tanlash asosida tajriba guruhi va nazorat guruhiga ajratildi.

Tajriba guruhida quyidagi mustaqil ta'lim metodlari qo'llanildi:

- loyiha asosida o'qitish;
- muammoli vaziyatlar asosida topshiriqlar;
- mustaqil izlanish va taqdimotlar;
- elektron ta'lim resurslaridan foydalanish;
- reflektiv tahlil.

Nazorat guruhida esa asosan an'anaviy ma'ruza va tushuntirish metodlari saqlab qolindi. O'quv motivatsiyasi darajasi tadqiqot boshida va oxirida maxsus so'rovnoma orqali aniqlanib, statistik jihatdan solishtirildi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, tajriba guruhida o‘quv motivatsiyasi darajasi sezilarli darajada oshgan. Talabalarning aksariyati mustaqil topshiriqlar ularning bilimiga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirganini ta’kidladilar.

So‘rovnomaga natijalariga ko‘ra: tajriba guruhida ichki motivatsiya

ko‘rsatkichlari yuqori bo‘ldi; talabalar o‘z bilimini mustaqil boshqarishga o‘rgandi; o‘quv faoliyatiga nisbatan mas’uliyat hissi kuchaydi. Nazorat guruhida esa motivatsiya ko‘rsatkichlarida sezilarli o‘zgarish kuzatilmadi.

Muhokama. Olingan natijalar mustaqil ta’lim metodlarining o‘quv motivatsiyasini oshirishdagi muhim rolini ko‘rsatadi. Mustaqil ta’lim talabaning shaxsiy ehtiyojlari, qiziqishlari va imkoniyatlarini inobatga olgan holda tashkil etilishi sababli, u ichki motivatsiyani shakllantirishga xizmat qiladi.

Mazkur natijalar Deci va Ryan tomonidan ishlab chiqilgan ichki motivatsiya nazariyasi bilan uyg‘unlikda ekanligini ko‘rsatadi. Shuningdek, Zimmerman tomonidan ilgari surilgan o‘z-o‘zini boshqaruvchi ta’lim konsepsiyasi ham tadqiqot natijalari bilan tasdiqlandi.

Xulosa . Xulosa qilib aytganda, mustaqil ta’lim metodlari zamonaviy ta’lim tizimida o‘quv motivatsiyasini oshirishning samarali vositasi hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, mustaqil ta’limga asoslangan yondashuv talabalarning bilim olishga bo‘lgan ichki ehtiyojini kuchaytiradi, ularning faolligi va mas’uliyatini oshiradi.

Mustaqil ta’lim metodlari orqali tashkil etilgan ta’lim jarayoni talabaning shaxsiy va kasbiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu sababli oliy ta’lim muassasalarida mustaqil ta’lim metodlarini tizimli va bosqichma-bosqich joriy etish tavsiya etiladi.

Kelgusida olib boriladigan tadqiqotlar mustaqil ta’lim metodlarining turli fanlar va ta’lim bosqichlarida qo‘llanilishi, shuningdek, ularning uzoq muddatli pedagogik ta’sirini o‘rganishga qaratilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Azizxodjayeva N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent, 2018.
2. Zunnunov A. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.
3. Deci E., Ryan R. Intrinsic Motivation and Self-Determination in Education. – New York, 2000.
4. Zimmerman B. Self-Regulated Learning and Academic Motivation. – Journal of Educational Psychology, 2002.
5. The Effect of Learning Independence and Motivation on Students’ Learning Outcomes when Implementing Distance Learning.
Masofaviy ta’limda mustaqillik va motivatsiyaning o‘quv natijalariga ta’siri bo‘yicha ilmiy maqola.

journal.unismuh.ac.id

6. Development of Students' Independent Learning Activity: Analysis in the Context of the Cognitive-Motivative Approach

Mustaqil o‘qish faoliyatini kognitiv-motivatsion yondashuv kontekstida tahlil qiladigan maqola.

scientificbulletin.com

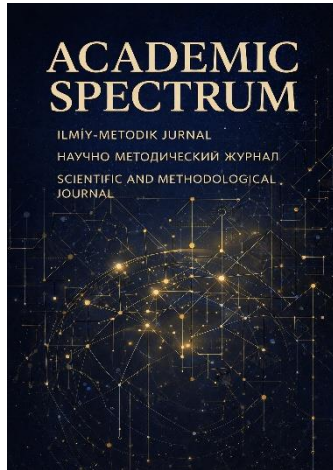
MUNDARIJA:

Nazarov Akmal Mardonovich		Talabalarda kreativ va innovatsion ilmiy faoliyatning psixologik jihatlari	6
Rustamov Shuxratovich	Shavkat	Talabalarni innovatsion kompetenligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	10
Ostanov Sharifovich	Shuxrat	Art-terapiya metodlari yordamida talaba-yoshlarning kreativ fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik asoslari	14
Axmadov Rahmat o'g'li	Nazirjon	O'smirlarda konstruktiv xulq-atvorni shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari	19
Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li		Sud psixologik ekspertizasida shaxsning emotsional holatini baholash	24
Axtamova G'ayratovna	Ferangiz	O'smirlik davridagi destruktiv xulq-atvorni psixoprofilaktika qilish va kreativlikni faollashtirishga yo'naltirilgan psixologik yondashuvlar	30
Ashrapov Namoz o'g'li	Nodirbek	O'smirlarda kognitiv rivojlanishning ijtimoiy-psixologik determinantlari va ularning shaxsiy rivojlanishdagi o'rni	35
Hamroyev Jasur		Talabalari o'rtasida sun'iy intellekt vositalari yordamida kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish	40
Axmedova Rahmat qizi	Zarina	Loyihaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning fasilitatorlik faoliyatiga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish	44
Khakimov Shodieich	Shukhrat	Methods of studying the military servant and the military team	49
N.Z.Jumayev		Raqamli davrda ijtimoiy media va sun'iy intellektning yoshlar ruhiy salomatligiga ta'siri	56
Sharopov Suxrob Shodi o'g'li		Talabalarni kognitiv va metakognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari	60
Boboqulova Komil qizi	O'g'iloy	Shaxslararo manipulyatsiya va nazorat mexanizmlari: emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslari	64
Saidova Nu'monovna	Nodira	Yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning roli	68
Bobojonova Husniddin qizi	Dilnura	Dezadaptatsiyalashgan o'smirlarda adaptatsiya jarayoni rivojlanishining ijtimoiy-psixologik mexanizmlari	73
Абдужабборов Тохиржон Курбанович		Особенности течения и лечения atopического дерматита в зависимости от возраста по данным наблюдений в андижанской области	78

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich Narzullayeva Iroda Jaloliddin qizi	Tijorat banklarida investitsiyalarni jalb etishda xorij tajribasi	82
Nurmuxammedova Nilufar Alijon qizi Temirova Mashhuraxon Muhammadaminovna	O‘zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o‘tish bosqichida xotin-qizlar liderlik faoliyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarining mustahkamlanishi	89
Maxmudova Zulfiya Mexmonovna	Qo‘riqlash xizmati xodimlari kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	92
Sanoyeva Mohigul Odil qizi	Klassik pedagogik merosni modernizatsiya qilishning zamonaviy talablari va ularni ta’lim amaliyotiga joriy etish mexanizmlari	103
Xolmirzayeva Mushtariybegim U. Abdullayev	Bobi oliy: usmonli davlatining boshqaruv markazi va evolyutsiyasi	107
Dilmurodov Elyorjon Ilg'or o'g'li	Civil society and globalization: the harmony of national values and modern trends	110
Eshpo'latova Xilola Davron qizi	Fransuz tilini o'rganish jarayonida audiovizual materiallar yordamida talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirish	116
Abdusalimova Zukhraxon Bakhtiyor qizi	Teaching methodology of the uzbek language for the foreign students	119
Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi	Frazeologik sinonimlarning struktur turlari	122
Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna	Insonlar orasida fabbing (phubbing) holatining paydo bo‘lishi va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlarini	125
Toshturdiyev Nurbek Nurali o‘g‘li	Jadid ziyolilarining hayot tarzi va ijtimoiy mas’uliyat hissi: ma’rifat va fidoyilik omillari	130
Uzoqova Gulzoda	Konstitutsiya – erkin va farovon hayot garovi	134
Xilola Xolikova Gulamovna, Siroj Nematov G‘ulom o‘g‘li,	Maktab muhitining o‘quvchilar emotsional holatiga psixologik ta’siri	137
Sultonmurod Mamasoliyev Olimjon o‘g‘li	Psychological benefits of gamified bilingual learning: a meta-analysis of motivation and well-being	141
Qodriqulova Fotima Ulug‘bek qizi	Azot fiksatsiyasi va innovatsiyalar: yasmiq yetishtirishning yangi bosqichi	146
Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna	Turkiy adabiyotda shaxs kamoloti: Hofiz Xorazmiy didaktik qarashlari misolida pedagogik model	150
Obidova O.	Ta’lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ta’siri	154
Xasanova Nazokat Shavkatbek qizi	Inson huquqlarini xalqaro himoya qilish mexanizmlari	159
Abdug‘ofurov Muhammadqodir	Milliy me’morlik uslublarida zamonaviylik va restavratsiya muammolari	163

Olimova Sarvara Sobitxon qizi		Nogironligi bo'lgan shaxslarning kutubxonalar orqali ijtimoiy integratsiyasi va madaniy hayotga qo'shilishi	166
Jamaldinov Azimjanovich	Sarvar	Raqamli ta'lim jarayonlarini o'rgatishning bo'lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati	171
Olimova Sarvaraxon Sobitxon qizi		Sensorinevral eshitish nuqsoniga ega bolalarda rivojlanish dinamikasi: tibbiy va pedagogik qarashlar	176
Mamatqulov Botir		The interpretation of personal tragedy in the short stories of nazar eshonqul	181
Bobokalonov Ostonovich	Rajab	Tibbiy terminlarda lisoniy lakuna hodisasi	188
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	“Tolerantlik” tushunchasining mazmun mohiyati	191
Iskandarov Abdug'aniyevich	Sherzod		
Туйбаева Бахтияровна	Саида	Психологические механизмы самозащиты студентов	194
Tursunbayeva Durdonaxon qizi	Adxamjon	Atrof-muhitni muhofaza qilishning zamonaviy konsepsiyalari: muammo va yechimlar	198
Ismoilova Saidali qizi	Zulayho	Umumta'lim maktablarida xulqi og'ishgan o'quvchilarning shaxs xususiyatlarini kompleks diagnostika qilish	203
Masharipova Rahimovna	Saida	Zamonaviy oilalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy- psixologik mexanizmlarini ishlab chiqish	208
Abdujobborova Rayhona Adhamjonqizi		Xotira turlaridan qanday qilib samarali foydalanish kerak.o'quvchilar uchun praktik tafsiyalar	212
Arslanova Aleksandrovna	Dilnoza	Nutqiy rivojlanish bilan mantiqiy fikrlash o'rtasidagi bog'liqlik: lingvistik kompetensiya.	216
Mirzayev Xasanjon o'g'li	Ismoiljon		
Xasanova Kumushbek qizi	Aziza	Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar	219
Xolboyev Axmadillo o'g'li	Izzatillo	Talabalarning akademik muaffaqiyatiga ta'sir etuvchi psixologik omillarning tahlili: o'zini- o'zi tartipka solish strategiyalari	223
Кабулов Толыбаевич	Саулат	Основные принципы и теория преподавания русскому языку и литературе	226
Saitova Komila G'ulom qizi		Stressga chidamlilikning psixologik determinantlari: ong, iroda va emotsional o'zini boshqarishning o'zaro aloqasi	231
Ro'ziyeva Sitora qizi	Odil	Nega ingliz tili dunyo tili hisoblanadi?	234
To'ychiyeva Sherquzi qizi	Madinaxon	Mustaqil ta'lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta'siri	237
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	Kimyoning kriminalistikadagi o'rni	240

To‘rayeva Nosirovna	Gulnora		
Qudratova Bahromovna	Nozima	Tog‘ay Murod asarlarining til xususiyatlari	244
Pak Aleksandrovna	Diana	Yangi O‘zbekistonda ota-onalar universitetining maktabgacha ta‘limdagi tarbiyaviy funksiyalarini kengaytirish mexanizmlari: muammolar va yechimlar	248
Qurbonova Mamat qizi	Zamira		
Abdullayeva Madinaxon Alisher qizi		Inglizcha varvarizmlarning o‘zbek tilidagi genderga xos qo‘llanish xususiyatlari	251
Ibrohimova Vahobjonovna	Halima	Mamlakatimizda yoshlarning internet tarmogidan tog'ri fodalanishini nazorat qilish	254
Soliyev Sobirovich	Ilhomjon	Eshitish nuqsoni bo‘lgan bolalarda nutq rivojlanishining logopedik asoslari	258
Akmalova Akmal qizi	Bahora	Erta bolalik davrida ijtimoiy-emotsional va psixologik rivojlanish	261
Alimjonova Fazliddin qizi	Sabina	Vatan himoyasi - jasorat ifodasi	265
Ganjiyev Furqatovich	Feruz	Globalashuv davrida agressiv o‘smirlar jamiyatga moslashishining ijtimoiy-psixologik determinantlari	269
Zuxriddinova Dilshodbek qizi	Risola	Tuban suvo‘tlarining ekologiyadagi ahamiyati	274
Ibodulloyev Sheraliyevich	Nurali	Integrativ yondashuv asosida otmlarida ta‘lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish omillari	278
Umirbekova Kenesbaevna	Nasiba	Axborot globalashuv jarayonida o‘smirlarning O‘z-o‘zini anglash transformatsiyasi jarayonlarini shakllantirishga ta‘sir etuvchi omillar tahlili	282
Yarashov Lazizovich	Azizbek	Correlation analysis of factors of social psychological competence of forensic psychologist expert	286
Ondayev Shuhrat Hasanovich		Profilaktika inspektorlarida kasbiy deformatsiyaning oldini olishning psixologik xususiyatlari	294
Narmuradova Uktamovna	Rayhon	Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi	298
Jumayeva Elmurodovna	Laylo	Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta‘lim samaradorligiga ta‘siri	301

“ACADEMIC SPECTRIUM” ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o’zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E’lon qilinadigan maqolalarga bo’lgan asosiy talablar:

✚ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;

✚ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro’yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;

✚ maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so’z) va tayanch so’zlar (8-10 ta) ingliz, o’zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to’liq yozilishi

kerak), mualliflar bir nechta bo’lsa, ularning har biri haqida to’liq ma’lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko’rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo’llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro’yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e’lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o’ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo’lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to’liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro’yxatda ko’rsatiladi. Matn ichidagi ko’chirmadan so’ng iqtibos olingan asarning ro’yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o’rinda kitob, to’plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to’liq nomi, nashr ko’rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko’rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko’rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo’lsa, barcha savol va e’tirozlar bo’yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo’lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezlari va ma’ruzalari chop etilmaydi. E’lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko’chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o’zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko’rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o’zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko’rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

*“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 1-Son.*